

U Šušari, malom selu u srcu Deliblatske peščare, nalazi se jedini privatni Muzej telefona u Vojvodini, možda i celoj Srbiji. Njega je osmislio bivši telefonista Laslo Jereš, celog života prikupljajući što rashodovane, što na buvljacima kupljene aparate, i došao do 85 ekspanata, telefona i centralica, koji danas čine ovu nesvakidašnju zbirku, malo blago iz samih početaka komunikacije na daljinu.

Mada se mnogi još sećaju telefona sa brojčanicom za sajber generacije to je samo muzejski eksponat. A upravo su to generacije koje najviše posećuju Muzej i čude se komplikovnim mehanizmima i čudesnim oblicima prenosioca zvuka, preteče mobilnih telefona. Kako bi im posetu učinio interesantnijom, gospodin Jereš je instalirao telefone iz 70-tih na različitim krajevima kuće, kao pokaznu vežbu mlađim naraštajima o tome kako se nekada telefoniralo.

Dolaze i stariji, sa znanjem i sećanjima, koji vraćaju vreme u nazad. I on sam često zna da sedne među svoje „ljubimce“, glanca ih i čisti, proverava da li i dalje rade dobro. U 99% slučajeva svi eksponati su u ispravnom, radnom stanju.

Među njima je telefon iz prve generacije, kojim je, 10. marta 1876. otac telefonije, Alexander Graham Bell uputio reči svom asistentu: „Gospodine Watson, dođite ovamo, želim da vas vidim!“, čime je, kako zvanična istorija kaže, pokrenuta telefonska era. Tehnologija se sastojala u tome da se okretanjem ručice telefona dobijala jednosmerna struja od 70 - 110 volti, u zavisnosti od brzine okretanja generatora.

Električni telegraf, preteča telefona, komunikacionog sistema koji je prenosio električne signale preko žica od trake predajnika, do trake prijemnika prevodeći ih u pisane poruke, usavršio je Samuel Morse 1835. godine, a prve reči: „Šta je Bog učinio“, prenete su na relaciji Vašington - Baltimor, 1844. na udaljenost od 40 milja. U Kneževini Srbiji prva međugradska linija bila je uspostavljena 1855. godine između Beograda i Niša i primerici toga telegrafa čine deo ove zbirke.

- Najstariji je eksponat iz 1878., železnička centralica od hrasta lužnjaka na kojem je

još ostao predajnik elektropošte - telegrafije. Tu je i vojno zvono PTT Skoplje iz 1903; „englezac“ korišćen u Drugom svetskom ratu, težine 4.5 kg, originalan u vrlo dobrom stanju; zatim probni induktorski telefonski aparat marke Siemens, što se vidi po viljušci od metala iz 70-tih godina; železnička centrala sa četiri broja, koja je radila sa ključem Iskra „Kranj“, Pančevo - Zrenjanin - Bela Crkva - Beograd; „berlinski“ induktorski telefon iz 1928. godine, ujedno je bila i centralica sa tri broja sa Pupinovim kalemima... Najnoviji eksponat je upravo stigao - Siemens iz 1932. Odmah sam ga očistio, ulaštio i našao mu mesto na polici. Izuzetno vredan primerak - kaže gospodin Jereš, s ljubavlju i poštovanjem gledajući svoje malo carstvo. Vidi se to po tome što iako vremešni, na njima nema prašine, čak ni ogrebotine, a priča o njima, po potrebi i interesovanju prisutnih, može da teče u nedogled.

Mnogo vremena i ogroman entuzijazam ovog čoveka leži na policama u prostoru otvorenom svakog dana za sve one koji žele da zavire i prepuste se sećanju. S druge strane ovi aparati su svedoci brzine promena, pa i oni iz 70-tih prošlog veka izgledaju prilično arhaično.

- Za mene su svi lepi, a najdraži? Iskreno, ne znam. Siemensov, original iz '88., kao i „bečki“ iz 70-tih od oniksa, ručni rad i u odličnom stanju. Opet ovaj Siemensov od mesinga, težine 3.800kg, takođe nazvan „bečki“, veliki je i težak, a istovremeno otmen i zanatski odlično urađen. Danas su telefoni funkcionalniji, ali su izgubili onu svoju lepotu i posebnost - kaže čovek čiji je telefon: 063 800 4437 uvek otvoren za pozive posetilaca Muzeja.

Muzej telefona u Šušari, Turistička organizacija Vršac uvrstila je u svoju turističku ponudu, jer doći do jugoistočnih oboda SRP „Deliblatska peščara“ a ne posetiti ovo mesto u kojem ima šta da se vidi i nauči, bila bi više od greške. Bila bi promašaj.

